

ΓΛΩΣΣΑ Δ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ, ΕΝΟΤΗΤΑ 5^η

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Α) ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ:

1. ΤΕΛΙΚΕΣ

2. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ

1. **Τελικές** λέγονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που δηλώνουν το **σκοπό** που οδηγεί σε μια ενέργεια, μ' άλλα λόγια για ποιο σκοπό γίνεται η πράξη που αναφέρεται στο ρήμα της πρότασης από την οποία εξαρτάται. Οι τελικές προτάσεις εισάγονται με τους τελικούς συνδέσμους: **για να, να** (με τη σημασία του για να).

Παραδείγματα:

Αγόρασε καινούρια τηλεόραση, **για να** δει τον αγώνα. (αγόρασε καινούρια τηλεόραση **με σκοπό** να δει τον αγώνα)

Έσκυψε **να** αποφύγει την μπάλα. (για να αποφύγει την μπάλα - έσκυψε **με σκοπό** να αποφύγει την μπάλα)

Προσοχή!

Και οι **ονοματικές βουλητικές προτάσεις** εισάγονται με το **να**. Όταν έχουμε μια πρόταση που αρχίζει με το **να** ο πιο εύκολος τρόπος για να διακρίνουμε αν είναι **επιρρηματική τελική** ή **ονοματική βουλητική** είναι να δούμε αν το **να** μετατρέπεται σε **για να**. Παράλληλα, θα πρέπει να δούμε μήπως χρησιμοποιείται ως όρος της κύριας πρότασης.

Ας δούμε τη διαφορά με παραδείγματα:

Θέλω **να δουλέψω**. Το "να" δεν μπορεί να μετατραπεί σε "για να", οπότε είναι **ονοματική βουλητική**.

Ήρθα **να δουλέψω**. Το "να" μετατρέπεται σε "για να" (Ήρθα, για να δουλέψω). Συνεπώς η πρόταση είναι **επιρρηματική τελική**.

2. **Αιτιολογικές προτάσεις** λέγονται οι δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις που δηλώνουν την αιτία μιας πράξης ή μιας κατάστασης. Εισάγονται: με τους αιτιολογικούς συνδέσμους: **γιατί, διότι, επειδή, αφού** ή **με λέξεις και εκφράσεις που χρησιμοποιούνται ως αιτιολογικοί σύνδεσμοι: καθώς, εφόσον, μια και, που, μια που κ.α**

Παραδείγματα:

Δεν πήγα στο σχολείο, γιατί ήμουν άρρωστος.

Δε συμφωνώ μαζί σας, διότι όσα λέτε δεν έχουν καμία λογική βάση.

Β) ΟΜΟΗΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΩΝΥΜΕΣ ΛΕΞΕΙΣ:

α) ΟΜΟΗΧΕΣ: είναι οι λέξεις που έχουν διαφορετική σημασία αλλά έχουν την ίδια προφορά. Συχνά οι λέξεις αυτές έχουν και διαφορετική ορθογραφία.

π.χ. Έχουμε στην τάξη 20 παιδιά. Μας χρειάζεται **ίσος** αριθμός βιβλίων. **Ίσως** αυτά που έχουμε στη βιβλιοθήκη να μη φτάνουν.

β) ΠΑΡΩΝΥΜΕΣ: είναι οι λέξεις που μοιάζουν πολύ στην προφορά αλλά έχουν διαφορετική σημασία και συνήθως διαφορετική ορθογραφία.

π.χ. ονοματική – ονομαστική

Μερικές παρώνυμες λέξεις διαφέρουν μόνο ως προς τόνο. Αυτές τις λέμε **τονικά παρώνυμα**.

π.χ. ξέρω – ξερό, κάνεις - κανείς